

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 6 · 15. oktober
Sesjonen 2025–2026

Møte onsdag den 15. oktober 2025 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 6):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2026
2. Referat

Presidenten [10:00:05]: Det foreligger tre permisjonssøknader:

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representantene Tellef Inge Mørland og Linda Monsen Merkesdal i tiden fra og med 20. til og med 23. oktober, og fra Venstres stortingsgruppe om permisjon for representanten Grunde Almeland i tiden fra og med 19. til og med 23. oktober – alle for å delta i Den interparlamentariske unions 151. sesjon i Genève, Sveits.

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Aust-Agder, Ramani Nordli, foreligger søknad om fritak fra å møte under representanten Tellef Inge Mørlands permisjon, jf. Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Aust-Agder: Dagfinn Homdal Svanøe 20.–23. oktober
For Hordaland: Ulvar Akselsen 21.–23. oktober
For Oslo: Marit Veia 21.–23. oktober

Presidenten [10:01:02]: Statsråd Jens Stoltenberg vil overbringe to kongelige proposisjoner.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:01:18]: På vegne av regjeringen har jeg den ære å overbringe to kongelige proposisjoner:

- statsbudsjettet for budsjettåret 2026
- skatter og avgifter for budsjettåret 2026

Presidenten [10:01:35]: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:40]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2026

Statsråd Jens Stoltenberg [10:02:12]: Det er en glede å få legge fram statsbudsjettet for 2026 og igjen å holde finanštalen. Høstens valgkamp var preget av det som

skiller partiene. Slik bør det være i et demokrati, der forskjellene skal fram før velgerne tar sin beslutning. Men etter et valg er det tid for å finne det som forener oss. Det er både ønskelig og nødvendig. Ingen partier har flertall alene i denne sal. Alle partier som ønsker innflytelse, har derfor et ansvar for å inngå kompromisser. Regjeringen er en mindretallsregjering og må søke flertall med andre partier i Stortinget. I arbeidet med budsjettet vil vi gjøre det med de partiene som har pekt på Jonas Gahr Støre som statsminister.

Vi er forberedt på at det kan bli krevende forhandlinger. Samtidig er vi trygge på at vi kan komme fram til gode løsninger ved å lytte til våre forhandlingspartnere – og fordi vi har et felles mål om en politikk for mer fellesskap og mer rettferdighet. Den norske samfunnsmodellen krever høyere offentlige utgifter og et høyere skattenivå enn i mange andre land. Til gjengjeld gir den trygghet, små forskjeller, tillit mellom folk og en produktiv økonomi. Vi som er for en sterk offentlig sektor, må også være de fremste til å fornye og forbedre offentlig sektor. Vi må bevare det som er bra, justere kursen når det er nødvendig, og fornye der det er mulig.

Forslaget til statsbudsjett er et budsjett for å trygge økonomien, fellesskapet og landet. Utgangspunktet er godt. Norsk økonomi vokser, og arbeidsledigheten er lav. Sysselsettingen har økt med 162 000 personer de siste fire årene, hvor åtte av ti jobber har kommet i bedriftene og privat sektor. Investeringene i næringslivet øker. Prisveksten har kommet ned. Norges Bank satte ned renten to ganger i år. Husholdningenes kjøpekraft øker.

Samtidig er det nettopp i gode tider vi kan gjøre de feilene som bringer ny nedgang. Derfor er det vårt felles ansvar å sikre trygg styring. Det er desto viktigere i en urolig tid.

Pensjonsfondet gjør oss bedre rustet enn mange andre land. Mens andre må ta opp lån for å betale for helt nødvendige utgifter, kan vi bruke avkastningen fra fondet. I dag kommer hver fjerde krone på statsbudsjettet fra avkastningen av Statens pensjonsfond utland.

Dette budsjettet innebærer en fortsatt gradvis innfasing av oljeinntekter i tråd med handlingsregelen. Handlingsregelen er jo nettopp en regel for en forsvarlig innfasing av oljeinntekter i norsk økonomi. Regjeringen foreslår en bruk av fondsmidler på 579 mrd. kr. Det tilsvarer 2,8 pst. av fondsverdien, som er lavere enn den forventede realavkastningen på 3 pst. Budsjettet forventes å ha en nøytral effekt på aktiviteten i norsk økonomi. Vi legger dermed til rette for at utviklingen med lav ledighet, lavere prisvekst og økt kjøpekraft kan fortsette.

I budsjettforslaget fremmer regjeringen flere tiltak for å gi folk bedre råd. Norgespris gir husholdningene muligheten til en mer forutsigbar strømregning. Redusert elavgift bidrar til lavere strømudgifter, både for fami-

liene og for bedriftene. For et rekkehus med et strømforbruk på 18 000 kWh vil elavgiften reduseres med over 1 000 kr i året.

Regjeringen vil holde maksprisen i barnehagen lav. En barnehageplass skal ikke koste mer enn 1 200 kr per måned. En familie med ett barn vil dermed spare om lag 31 000 kr årlig sammenlignet med om maksprisen i 2021 hadde blitt prisjustert. Barnefamilier som bor i mindre sentrale kommuner, sparer enda mer.

Forslaget til budsjett trygger fellesskapet. En god og forutsigbar økonomi er avgjørende for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne levere grunnleggende velferdstjenester. Vi styrker derfor kommuneøkonomien med 4,2 mrd. kr. De ekstra midlene kommunene fikk i revidert nasjonalbudsjett, videreføres også i 2026.

Regjeringens forslag bidrar til en forutsigbar og god sykehusøkonomi. Sykehusenes driftsmidler økes med 3,4 mrd. kr for å øke aktiviteten, i hovedsak som følge av at vi blir flere eldre. Vi gjør store investeringer i sykehusene, og regjeringen foreslår midler til investeringslån til fem nye byggeprosjekter.

Budsjettforslaget innebærer en satsing på heldøgns omsorgsplasser, som sykehjem og omsorgsboliger. Samtidig foreslås en ny tilskuddsordning for tilpasning av egen bolig, slik at eldre kan bo hjemme lenger. Regjeringen følger opp opptrappingsplanen for psykisk helse. For neste år foreslår vi å styrke lavterskeltilbud i kommunene og tilbud drevet av ideelle og frivillige organisasjoner. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til det statlige barnevernet, slik at vi kan ivareta de mest sårbare barna.

Forslaget til budsjett trygger landet. Forsvarsbudsjettet øker i tråd med langtidsplanen for Forsvaret, som et samlet storting har stilt seg bak. Det innebærer økte investeringer i moderne materiell og mer penger til drift, øving og personell.

Norge fortsetter å stille opp for Ukraina fordi deres sikkerhet er vår sikkerhet. Vi vil gi 70 mrd. kr i militær støtte og 15 mrd. kr i sivil støtte til Ukraina. Videre foreslår regjeringen å bruke 1 pst. av bruttonasjonalinntekten, nær 57 mrd. kr, til bistandsformål.

Regjeringen styrker arbeidet med å forebygge, forhindre og bekjempe kriminalitet. Vi foreslår økt grunnfinansiering til politiet og å forsterke innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet, bl.a. ved å utvide ordningen med hurtigspor for unge lovbrytere. Regjeringen følger opp totalberedskapsmeldingen, med vekt på sammensatte trusler, digital motstandskraft og samordnet beredskapsarbeid.

Regjeringen har invitert partiene på Stortinget til å delta i en skattekommisjon som kan legge til rette for et tverrpolitisk skatteforlik. Etter samtaler med alle partiene har jeg nå invitert til et møte for å drøfte hvordan vi

kan legge opp arbeidet for å få til et forlik. Regjeringen tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om en helhetlig skattereform i løpet av 2027. Formålet er å oppnå enighet om viktige elementer i skattesystemet på tvers av politiske skillelinjer – en enighet som kan stå seg over tid og gi forutsigbarhet.

Arbeidet med et skatteforlik bør ikke forsinke fornuftige endringer i skattene. I statsbudsjettet fremmer derfor regjeringen forslag som kan bidra til økt verdiskaping og mer rettferdighet. Det skjer innenfor skatteløftet om at det samlede skatte- og avgiftsnivået ikke skal øke. Hvis én skatt eller avgift går opp, må en annen skatt eller avgift gå ned.

I budsjettet foreslår regjeringen å redusere inntektskatten med mer enn 4 mrd. kr. En lønnstaker med 700 000 kr i inntekt og med kun standard fradrag vil med vårt forslag få redusert skatten med drøye 1 000 kr i året. Siden Støre-regjeringen tiltrådte, anslås skatten for den samme lønnstakeren å bli om lag 6 000 kr lavere i 2026 enn den ville vært med 2021-regler. Husholdningene får også lavere elavgift, noe som bidrar til at folk får bedre råd. Disse lettelsene finansieres gjennom andre endringer i skatte- og avgiftssystemet.

Gjennom mange år har det vært et mål at alle nye personbiler skal være elektriske innen 2025. Det målet er i praksis nådd. Med en andel på hele 95 pst. blant nye personbiler har elbil blitt førstevalget for norske bilkjøpere. Samtidig har de årlige avgiftsinntektene fra biler blitt redusert med om lag 60 mrd. kr i løpet av de siste 20 årene. Støtten til elbiler har blitt en generell støtte til å kjøpe bil. De 20 pst. med høyest inntekt kjøpte i fjor ti ganger så mange nye elbiler som de 20 pst. med lavest inntekt. Det betyr at støtten i hovedsak går til dem som har mest fra før.

En stor elsykkel med plass til barna har i dag høyere merverdiavgift enn en vanlig elbil med plass til hele familien. Elbilfordelene er en vesentlig årsak til at vi siden 2001, da vi innførte handlingsregelen, har brukt om lag en tredjedel – hver tredje krone – av uttaket av pensjonsfondet, eller oljepengene, på å finansiere lavere skatter og avgifter. Siden elbilmålet er nådd, foreslår regjeringen å redusere innslagspunktet for merverdiavgift ved kjøp av elbil fra 500 000 kroner til 300 000 kr. Fullt innfasert vil det alene gi 5 mrd. kr i økte inntekter. Regjeringen mener at elbilfordelene i merverdiavgiften bør fases videre ut, og varsler derfor at fritaket vil fjernes helt fra 2027. For at det fortsatt skal være mer attraktivt å velge elbil, foreslår regjeringen å øke engangsavgiften og CO₂-avgiften.

Klimaavgifter er det mest treffsikre og effektive virkemiddelet for å få ned utslippene. Ved å la forurenser betale gjør vi det mer lønnsomt å rense og mer ulønnsomt å forurense. På den måten får husholdninger og

bedrifter insentiver til å finne de billigste og mest effektive måtene å kutte utslipp på. Det bidrar også til utvikling av ny, grønn teknologi. Vi foreslår derfor å øke klimaavgiftene med 14 pst. i 2026, i tråd med planen om å trappe opp det generelle nivået til 2 400 kr per tonn CO₂, målt i dagens priser. I tillegg varsler vi at opptrappingen vil fortsette i samme tempo også etter 2030, til et avgiftsnivå på 3 400 kr per tonn i 2035. Regjeringen fører en ambisiøs klimapolitikk der prising av utslipp kombineres med krav til nullutslippsløsninger og støtte til utvikling og innføring av ny grønn teknologi.

Skattesystemet avhenger av tillit og legitimitet. Åpenbart urimelige skattehull undergraver dette. Vi foreslår nå å tette flere slike skattehull. Gjennom målrettet skatteplanlegging har selskaper i eiendomssektoren hatt mulighet til å unngå gevinstskatt på utleieleiligheter og tomter. I perioden 2017 til 2023 har gevinster på over 34 mrd. kr ikke kommet til beskatning som følge av dette skattehullet. Det vil vi nå sette en stopper for.

I dag kan enkelte finansforetak oppnå doble rentefradrag når de tar opp lån i utlandet. Det vil si at de trekker fra de samme rentene to ganger. Nå fjerner vi denne muligheten. Ved internasjonal handel med tjenester er det et hull i merverdiavgiften som kan utnyttes av flernasjonale selskaper. Nå tetter vi også dette skattehullet.

Alt dette gjør skattesystemet mer rettferdig og vil neste år gi fellesskapet økte inntekter på 2,6 mrd. kr, og mer i årene som kommer. De økte inntektene ved å redusere elbil-fordelene, øke klimaavgiftene og tette skattehull bruker vi til å kutte elavgiften og redusere skatten på arbeid og inntekt.

Det er lettere å bevilge i budsjettet enn å kutte i budsjettet, lettere å gi penger enn å ikke gi penger – men politikk er å velge. For at noen formål skal få mer, må andre formål få mindre. I statsbudsjettet legger regjeringen fram forslag til omprioriteringer. Vi gjør valg. Det gjør vi ikke minst fordi vi ikke kan forvente at pensjonsfondet vil vokse like mye i årene framover. Vi kan selvfølgelig håpe at internasjonale aksjemarkeder stiger til nye høyder, og at pensjonsfondet doubler seg nok en gang. Men en ansvarlig økonomisk politikk kan ikke baseres på framtidig flaks.

I dette budsjettet legger vi derfor fram en rekke små og store forslag til hvordan vi kan redusere utgiftene, og hvordan offentlig sektor kan drives bedre. Vi legger fram forslag til hvordan norsk økonomi kan bli mer produktiv ved at tilgangen på arbeidskraft øker, og at kapitalen går dit den gir størst avkastning. Slik øker vi verdiskapingen både i privat og i offentlig sektor. Vi skaper og deler. Og husk: Når vi er gode til å dele, blir vi også bedre til å skape.

La meg gå igjennom de viktigste tiltakene.

Næringsstøtte: Næringspolitikken skal bidra til nyskaping og omstilling. Samtidig må vi passe på at virkemidlene er effektive, og at hver krone brukes på best mulig måte. I år blir det utbetalt statlig støtte til bedrifter på om lag 26 mrd. kr. I tillegg kommer støtten til landbruket. I budsjettet foreslår regjeringen å redusere næringsstøtten på enkelte områder. Vi foreslår en nominell reduksjon på 1,9 mrd. kr til klima- og energifondet, som forvaltes av Enova.

Regjeringen foreslår bl.a. å fjerne den øremerkede bevilgningen til punktutslippsprogrammet på 1 mrd. kr. Programmet gjelder industri i kvotepliktig sektor og bidrar ikke til oppfyllelse av Norges klimaforpliktelser for 2030. Selv etter denne reduksjonen vil bevilgningene til fondet være 7,2 mrd. kr, noe som er betydelig høyere enn nivået i 2021. Med regjeringens forslag vil Enova ha et stort økonomisk handlingsrom til å støtte gode klima- og energiprosjekter også neste år.

Under Nærings- og fiskeridepartementets budsjett bevilges det 2,8 mrd. kr til Innovasjon Norge. Samlet foreslår regjeringen at enkelte bevilgninger til Innovasjon Norge og distrikts- og regionalpolitiske tilskudd reduseres med nær 400 mill. kr. Det vil likevel være betydelige midler til innovasjon og næringsutvikling, men midlene må prioriteres strengere mot de beste prosjektene, og næringslivet må ta en større del av ansvaret selv.

Offentlige tjenester: I budsjettet foreslår regjeringen flere tiltak for å drive offentlig sektor bedre. Som en del av budsjettprosessen har alle departementer vurdert hvordan de kan omprioritere penger.

I sykehussektoren kutter vi 300 mill. kr i administrasjon og kjøp av konsulenttjenester for å kunne bevilge enda mer til å behandle pasienter.

Politiet får økt handlingsrom til å bruke ressursene sine der de gjør mest nytte. På bakgrunn av politifaglige råd vil regjeringen bl.a. legge ned 14 passkontorer og erstatte tilbudet med passbuss. Omstillingen i justissektoren gir innsparinger på over 100 mill. kr, som brukes på andre tjenester politiet trenger mer. Forsvaret skal effektivisere tilsvarende 700 mill. kr. Det bidrar til å finansiere opptrappingen i langtidsplanen for Forsvaret.

Statlig detaljstyring av kommunene hindrer dem fra å tilpasse tjenester til lokale behov, og det bidrar til mer byråkrati og papirarbeid. Regjeringen har derfor satt ned en kommunekommisjon. Den skal komme med forslag til hvordan kommunene kan få større frihet og drives bedre.

Samferdsel: Regjeringen vrir bruken i samferdselssektoren fra oppstart av nye, store prosjekter til drift og vedlikehold av vei og bane. Drift og vedlikehold er kanskje ikke de delene av samferdselsbudsjettet som er mest synlige og politisk mest populære. Men det er det som gir mest nytte for folk, og som er mest samfunns-

økonomisk lønnsomt. Regjeringen foreslår å øke bevilningene til Nasjonal transportplan nominelt med 1,5 mrd. kr. Det er nok til å sikre rasjonell framdrift i prosjektene som allerede er i gang. Det vil også være rom til å starte opp flere mindre prosjekter på vei og bane samt kollektivtransport i de største byene. Det foreslås ikke kostnadsramme for oppstart av nye, store infrastrukturprosjekter i budsjettet for 2026.

Regjeringen foreslår å stanse arbeidet med Stad skipstunnel. Alle anbud som er kommet inn, ligger langt over kostnadsrammen som Stortinget har vedtatt. Det blir for dyrt. Stans av prosjektet innebærer at vi kan unngå utgifter på over 9 mrd. kr i årene som kommer.

Arbeid: Flere regjeringer har forsøkt å øke andelen av befolkningen som er i arbeid, men vi må erkjenne at vi ikke har lyktes godt nok. Vi må derfor utvikle nye og bedre virkemidler. Et spørsmål er om endringer i skattesystemet kan være en del av løsningen. Verken politikkere eller fagøkonomer har i dag gode svar på det.

For å få mer kunnskap foreslår regjeringen å gjennomføre en forsøksordning med arbeidsfradrag for unge. Et arbeidsfradrag skiller seg fra generelle skattelettelser ved at det kun gis i arbeidsinntekt, ikke trygdeinntekt. Hvis trygdede skal holdes utenfor brede lettelser, må det i så fall begrunnes med at det er nødvendig for å få flere i jobb og færre på trygd. Det vet vi ikke om det gjør i dag. Effekten av et arbeidsfradrag er usikker. En forsøksordning vil derfor gi oss et grunnlag for å vurdere om et arbeidsfradrag faktisk vil øke det samlede tilbudet av arbeid.

I tillegg til å se på skattesystemet må vi se på innretningen av velferdsordningene. Overgangsstonaden ble innført på 1960-tallet og gis til enslige forsørgere med lav inntekt. Da var samfunnet helt annerledes enn i dag. Spesielt var det mye vanskeligere for kvinner å forsørge seg selv, og barnehager var et tilbud til ytterst få. I dag jobber de fleste kvinner, og barnehager er en rettighet for alle. Vi har fått betydelig utvidet foreldrepermisjon, og vi har fått SFO. Barnetrygden er økt vesentlig, og barnehageprisene er kraftig redusert. Likevel er overgangsstonaden opprettholdt. Overgangsstonaden kan heve terskelen for at enslige forsørgere deltar i arbeidslivet. Det kan skape fattigdomsfeller. Dagens overgangsstonad motvirker også integrering. Det er 40 pst. av mottakerne som har innvandrerbakgrunn.

Regjeringen foreslår derfor å starte utfasingen av overgangsstonaden for nye mottakere, med unntak for de yngste barna og barn med særlige behov. Det samme gjøres med enkelte andre, tilhørende stønader. Dette er i tråd med anbefalingen fra barnefamilieutvalget om at disse stønadene burde avvikles. Fullt innfasert vil dette gi en innsparing på rundt 1,3 mrd. kr i året.

Regjeringen foreslår å trappe opp innsatsen i arbeidsmarkedspolitikken. I budsjettforslaget for neste år legger vi derfor opp til økt bruk av arbeidsmarkedstiltak og to forsøk som kan bidra til at unge kommer raskt i gang med arbeidsrettet oppfølging. Det foreslås også et rekrutteringsprogram til helse- og omsorgssektoren for unge som står utenfor arbeid og utdanning.

Pensjonsreformen fra 2011 gjør at flere eldre jobber lenger, og ikke minst at flere pensjonister kombinerer arbeid og pensjon. I aldersgruppen 62–65 år jobber om lag 60 pst. Det er vesentlig flere enn før reformen – og kan anbefales. Innsparinger i folketrygden som følge av pensjonsreformen og høyere sysselsetting blant eldre styrker statsfinansene med 60 mrd. kr i 2026. Dette vil øke betydelig framover, ikke minst fordi flere eldre jobber mer. Det gir økte inntekter til den enkelte pensjonist, som kan kombinere pensjon og arbeid uten avkortning, og det gir økte inntekter til fellesskapet.

Når vi har lyktes med å få flere eldre i arbeid, bør det være mulig å få flere unge i arbeid. Det er derfor det er så viktig at vi gjennomfører forsøket med arbeidsfradrag.

Da jeg holdt denne talen forrige gang, i 1997, var verden preget av grunnleggende optimisme. Den kalde krigen var over. Berlinmuren var revet. Tidligere diktaturstater ble frie. Demokratiet spredte seg, ikke bare i Europa, men over hele verden. Tidligere fiender ble venner. NATO og EU ble utvidet. Handelshindre ble fjernet og tollmurer bygget ned. Den åpne, liberale verdensordenen hadde seiret over autoritære ideologier – én gang for alle, trodde vi. Men vi tok feil. I dag er verden en helt annen. Det er en forsterket rivalisering mellom stormakter. Vi har sett en ny, brutal krig i Midtøsten. Det pågår en fullskala krig i Europa, i Ukraina. Handelshindre bygges ikke ned – de bygges opp. Globaliseringen er på retur. Demokratiet er på vikende front. Verden er blitt mer urolig. Den er farligere.

Det forplikter oss som er samlet her i dag. Vi har et felles ansvar for å ta vare på det som går bra i landet vårt, og det er mer som forener oss, enn de forskjellige valgkampen bar preg av. Truslene utenfra har brakt oss sammen her hjemme. Vi samlet oss om forsvarsforliket og om støtten til Ukraina, og vi samlet oss i forsvaret av en regelbasert, åpen verdenshandel.

I en verden som er mer urolig og farligere, må vi velge det som er viktigst. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett valgt å trygge økonomien, fellesskapet og landet. Det krever at vi faktisk klarer å si nei for å kunne si ja, at vi erkjenner at selv om vi har oljepenger, så har vi ikke ubegrenset med penger, og at vi må fortsette å gjennomføre reformer for at velferdssamfunnet skal bestå.

Jeg ser fram til debatt og samarbeid med partiene på Stortinget.

Presidenten [10:33:25]: Takk for redegjørelsen. Det vil nå åpnes for en kommentarrunde, begrenset til ett innlegg fra hver partigruppe med en taletid på inntil 3 minutter. Etter hvert innlegg fra opposisjonspartiene gis finansministeren anledning til en kommentar på inntil 2 minutter. Deretter får representanten fra opposisjonspartiet muligheten til en sluttkommentar på inntil 2 minutter. Videre åpnes det for en kommentar fra finansminister eller statsminister på inntil 3 minutter til slutt.

Presidenten anmoder om at kommentarrunden i sin helhet tas fra de to talerstolene på gulvet.

Tuva Moflag (A) [10:34:04]: Dette statsbudsjettet viser tydelig at vi lever i en helt annen tid enn forrige gang Jens Stoltenberg la fram et statsbudsjett. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer alvorlig, og vi må betale en høyere pris for trygghet. Det krever lederskap og klare prioriteringer.

Regjeringen foreslår å styrke forsvarsbudsjettet med 4,2 mrd. kr, som en del av oppfølgingen av langtidsplanen for Forsvaret. Vi viderefører støtten til Ukrainas frihetskamp med 85 mrd. kr, fordelt på 70 mrd. kr i militær støtte og 15 mrd. kr i sivil støtte. De samlede forsvarsutgiftene utgjør dermed 3,4 pst. av BNP. Det norske forsvarsbudsjettet er økt med 38 pst. reelt siden 2021. Det understreker hvor store omveltninger som har skjedd på få år, og det skjer samtidig som Norge må omstille seg til en demografi som snus på hodet. Etterkrigsbarna går inn i 80-årene nå. Dette er store barnekull som ble født i lykkerusen over at Norge igjen var et fritt land.

Kommunene våre er førstelinjen i velferdsstaten. Her går ungene våre i barnehage og skole. Kommunene sørger for helsestasjoner, fritidsklubber og bibliotek. Ungene våre skal fortsatt ha en trygg og god oppvekst, selv om utgiftene til eldreomsorgen vil øke kraftig de neste årene. Kommunene har hatt tøffe år og merket effekten av prisvekst og renteøkninger. Kommuneøkonomien må styrkes ytterligere. Kommunenes økonomi styrkes med totalt 5,8 mrd. kr, noe som er høyere enn hva vi signaliserte i kommuneproposisjonen. Økningen fra revidert nasjonalbudsjett videreføres. Sykehusene styrkes med 3,4 mrd. kr. Sykehus- og kommuneøkonomi er det aller viktigste for å sikre trygghet for velferden i hele landet.

For å sikre trygg økonomisk styring og en velferd som står seg over tid, må vi justere kursen og sikre budsjettens bærekraft. Vi må si nei til noe for å si ja til noe annet. Derfor styrker vi arbeidslinjen i dette budsjettet og setter skatten på arbeid videre ned. Derfor prioriterer vi drift og vedlikehold i samferdselssektoren, mens vi tar konsekvensen av prisveksten på Stad skipstunnel som et eksempel på hva vi sier nei til å gå videre med.

Selv om det gjøres tøffe prioriteringer, er det likevel grunn til optimisme. Norge har et privilegert utgangspunkt. Folk får bedre råd. Folk kan tegne avtale omorgespris på strøm. Barnetrygden har økt vesentlig, mens barnehageprisen er kraftig redusert de siste årene. Dette er et budsjett som sikrer at den positive utviklingen i norsk økonomi kan fortsette, gjennom trygg økonomisk styring. Nå skal vi behandle budsjettet grundig i finanskomiteen, og jeg har tro på at vi skal klare å lande et godt budsjett til beste for landet vårt, sammen med de andre rød-grønne partiene.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:37:20]: Det som blir mest spennende med dette budsjettet, er egentlig det som gjenstår, altså forhandlingene i Stortinget. Nå er det jo til og med spennende hvor mange det blir rundt det forhandlingsbordet, i hvert fall ut fra det man leser av mediene nå etter at budsjettet ble lagt frem. Hva blir det endelige budsjettet for 2026? Utgangspunktet for de partiene som skal forhandle, er jo at ingen av de partiene, heller ikke regjeringspartiet, vil redusere statens utgifter. Det betyr at alle budsjettkrav må finansieres med enten skatte- og avgiftsøkninger eller økt bruk av oljepenger. Det gjenstår å se, men uansett blir det resultatet ganske avgjørende for folk og bedrifter i Norge i 2026.

Regjeringen forventer vesentlig høyere vekst for norsk økonomi enn både Norges Bank og Statistisk sentralbyrå, men situasjonen er den at vi fortsatt har veldig høy prisstigning i Norge sammenlignet med andre land i Vest-Europa. Vi har også et veldig høyt rentenivå sammenlignet med andre land i Vest-Europa, og vi har mer enn dobbelt så høy rente som Sverige. Det betyr at utfordringene for norsk økonomi ikke er over. Det er for tidlig å si at «nu går alt så meget bedre», for vi har fortsatt en del utfordringer vi må løse.

Skatte- og avgiftsopplegget til regjeringen er såkalt nøytralt, men det vi ser i dette budsjettet – og det er ganske likt det som var i budsjettet sist finansministeren var finansminister – er nemlig at avgiftene øker, spesielt bilavgiftene og veibruksavgiften på diesel. I tillegg går egenandelene på medisiner opp. Det er ganske kjent arbeiderpartipolitikk. Når det gjelder de såkalte skattelettelene, altså reduksjonene i inntektsskatten på 2 kr, i beste fall kanskje 3 kr, dagen – som riktignok er bedre enn sist budsjettet ble lagt frem, for da var det 1 kr dagen – er spørsmålet om det er nok til å kompensere for avgiftsøkninger, økte egenandeler og alt det som vil bidra til at folks økonomi kanskje blir enda litt dårligere.

Det er i hvert fall ikke et skatte- og avgiftsopplegg som vil bidra til at folk vil oppleve at de får mer i lommeboka, og det vil heller ikke bidra til at vi får flere ut i arbeid, og at flere motiveres til å ta arbeid og ha egen inn-

tekt på grunn av lavere skatt. Det ser vi ved at folketrygdens utgifter fortsetter å øke. Det er ikke alderspensjoner som øker mest, det er de andre utgiftene, for utenforskapet fortsetter å øke. Fortsatt vil det være flere i arbeidsfør alder som står på utsiden av arbeid og utdanning, og det er en hovedutfordring som regjeringen burde anvist noen tiltak for å løse.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:40:35]: Det er ikke bare i Finansdepartementet man tror at det går godt i norsk økonomi, det tror også de andre makroøkonomiske analysemiljøene i Norge, og våre anslag er på linje med deres, f.eks. på linje med anslagene til Statistisk sentralbyrå, som også har god vekst i sine anslag. Så er anslag alltid usikre og vil alltid variere litt, men hovedbildet er at det er sterk vekst, og det forventes sterk vekst. Vi må innrette oss slik at vi tar vare på den gode utviklingen, og det gjør vi i dette budsjettet, som nettopp bruker penger på en ansvarlig måte. Ansvarlig bruk av penger betyr ikke at det er et poeng i seg selv å bruke minst mulig penger, men det betyr å finne en balanse. Bruker vi for mye penger, kan prisene gå opp, og vi kan få problemer med rente- og prisvekst. Bruker vi for lite penger, kan vi få økt arbeidsløshet. Den balansen mener vi vi har funnet på en god måte, og vi er trygge på at vi kommer til å ivareta en god balanse også når vi har forhandlet med de andre partiene.

Det er riktig at selv om renten er satt ned i to omganger her i Norge – og det er Norges Bank som bestemmer det – er det i Sverige lavere rente. Men til gjengjeld har de dobbelt så høy arbeidsløshet, så jeg vil advare mot svenske tilstander i norsk økonomi, hvis det er det representanten er opptatt av at vi skal etterligne.

Vi har en solid økonomi. Dette er et budsjett som legger til rette for at den skal styrkes, bl.a. ved å øke tilgangen på arbeidskraft. Jeg nevnte mange tiltak, også når det gjelder hvordan vi kan legge om trygdesystemene slik at det fremmer mer arbeid.

Når det gjelder fordelingsprofilen, tror jeg vi må forstå at ikke alt kommer til uttrykk i de tabellene. Det vi gjør på elbil, har helt klart en god fordelingsprofil, fordi de 20 pst. rikeste kjøper ti ganger så mange biler som de 20 pst. fattigste i landet vårt, og de rikeste kjøper også gjerne dyrere biler, så forskjellen er enda større enn det. Det andre er at de skattehullene vi tetter, er skattehull som de mest velstående benytter seg av, og det deler vi ut nå i brede lettelser til folk flest, med lavere inntektsskatt og lavere elavgift.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:42:42]: Det kunne nesten være fristende å si at svenske tilstander hører vel hjemme i den svenske riksdagen, men når det gjelder svensk økonomi, er det mye som ikke er sammenlignbart, og det er vi fullstendig klar over.

Det er også grunn til å understreke at ja, vi har hatt to rentenedsettelse i Norge siden Arbeiderpartiet kom i regjering, men vi har også hatt 13 renteøkninger, og nå i september oppjusterte Norges Bank rentebanen. Hvis det er slik, som finansministeren har påpekt gjentatte ganger, spesielt i valgkampen, at andre partiers økonomiske opplegg vil føre til økt rente – først prisstigning, og så økt rente – kan vel det høye rentenivået i Norge da tyde på at det er nettopp det som er konsekvensen av Arbeiderpartiets økonomiske politikk.

Det som imidlertid er viktig i ethvert budsjett, er å gjøre de riktige prioriteringene, ikke bruke mest mulig penger, men gjøre prioriteringer på de områdene som er de viktigste. Det vi savner i dette budsjettet, etter en rask gjennomlesning, er en større satsing på politiet og justissektoren fordi vi har en økende kriminalitetsutfordring i Norge. Det er relativt lite som er lagt inn til å styrke politiet, inklusive det forebyggende arbeidet, og vi ser at til helseforetakene og helsesektoren er det også en veldig marginal økning når man tar hensyn til at det allerede er underfinansiert, og at det er et betydelig underskudd man drar med seg fra årets drift. Så i tillegg til at man er veldig forsiktig på skatte- og avgiftssiden med å redusere skatter og avgifter, er det heller ikke noen tydelige prioriteringer på de områdene som nå er de viktigste å bidra til å styrke.

Nikolai Astrup (H) [10:44:53]: La meg først få lov til å gratulere finansministeren med hans første ordinære statsbudsjett siden 1997. Da var jeg 19 år og hadde akkurat avlagt min første stemme. Sett i ettertid gjorde jo Jagland et fantastisk godt valg, men det overrasker neppe finansministeren at jeg ikke lot meg overbevise av hans «Det norske hus» den gangen.

Høyres mål er et samfunn med muligheter for alle – et samfunn der enkeltmennesker og familier har mer frihet og større ansvar i eget liv, et samfunn der vi gjør mer for dem som trenger fellesskapets hjelp aller mest, men der målet er at flest mulig skal stå på egne ben og gjøre de valgene som passer for dem, et samfunn som kan og må bli sterkere, raskere og tryggere, fordi det er nødvendig for å ivareta innbyggernes behov og landets interesser. For Høyre handler det om forvalteransvar, om å sikre at vi overlater samfunnet i bedre stand til våre etterkommere enn det var da vi selv overtok.

Norge har de beste forutsetninger, men vi har også mange utfordringer som vi må løse på veien. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer alvorlig enn på lenge. Europa og Norge må ruste opp. Vi blir stadig færre som skal bære flere. For mange i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet, ungdomskriminaliteten vokser, elevene lærer mindre i skolen, landet lekker talent og kapital til utlandet, og vi har fremdeles store klima- og miljøutfor-

dringer som må løses. Dette er ikke utfordringer som kan løses i ett enkelt statsbudsjett, men et statsbudsjett må måles på om det bringer oss i riktig retning, om det bidrar til å løse de store utfordringene for samfunnet, trygghet, verdiskaping, arbeidskraft og velferd, og ikke minst om det bidrar til å gi folk mer frihet og færre hverdagsutfordringer. Det krever tydelige prioriteringer.

Regjeringen skriver selv at vendepunktet, hvor utgiftene våre vokser raskere enn inntektene våre, kommer allerede i neste stortingsperiode. Samtidig vet vi at utgiftene til Forsvaret og folketrygden kommer til å fortsette å øke kraftig utover 2030-tallet. Allerede i 2026 anslår regjeringen at oppfølgingen av langtidsplanen for Forsvaret vil koste 4 mrd. kr mer enn i fjor, mens utgiftene til folketrygden øker med 40 mrd. kr i 2026. Hvis vi skal bære denne kostnadsveksten samtidig som vi skal sikre gode velferdstjenester og trygge gater, må regjeringen prioritere tiltak som skaper vekst i økonomien. Uten solid vekst i økonomien vil det skape utrygghet for fremtiden, utrygghet for velferdstjenester og utrygghet i folks hverdag.

Derfor hadde vi forventet at regjeringen gjorde mer for å styrke vekstevnen i norsk økonomi og holde igjen på de offentlige utgiftene. Regjeringen gjør f.eks. ingenting for å styrke konkurranseevnen til norske gründere og bedrifter og har få tiltak for å hjelpe flere av de 700 000 som står utenfor arbeidslivet, tilbake i jobb.

Det er bredt annonsert at finansministeren snart skal forlate oss, til fordel for en jobb i München, men skal virkelig dette budsjettet, som løser så lite for fremtiden, være hans farvel til oss som blir igjen?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:47:56]: Svaret er nei. Jeg har ikke tenkt å forlate representanten Astrup (munterhet i salen) eller andre i denne salen. Jeg er veldig motivert, for det er et stort privilegium å få lov til å være finansminister i et land med så mange muligheter som Norge. Vi er et land der vi lykkes med veldig mye – bedre enn i de aller fleste andre land.

Så må vi være veldig vare for å bli selvtilfredse og for selvsikre, for det er mange eksempler i historien på land som har hatt store inntekter fra naturressurser, og som har misbrukt de mulighetene, og så har de inntektene blitt mer en forbannelse enn en velsignelse. Derfor er det overordnede budskapet i dette budsjettet nemlig at vi skal forvalte mulighetene og ikke minst forvalte oljeinntektene på en forsvarlig måte.

Da er jeg enig i en god del av den problembeskrivelsen som representanten Astrup peker på, og jeg mener også at dette budsjettet svarer på det. Det er et budsjett for å trygge økonomien, trygge landet og trygge fellesskapet, og det er et budsjett som legger til rette for fortsatt god vekst i norsk økonomi. Det er ikke bare noe vi

planlegger for. Det er nå en vekst på over 2 pst. i 2025. Det er klart over snittet de senere årene. Det er høyere enn trendvekst. Åtte av ti nye arbeidsplasser kommer i privat sektor og i bedriftene, så det er også en betydelig vekst i privat sektor. Det er jo nyskaping, det er innovasjon som dels skjer i nye bedrifter, og dels skjer i eksisterende bedrifter. Det er god vekst der ute. Vi må ta vare på den veksten, og det aller viktigste vi gjør, er å passe på det som er grunnleggende, som prisstigningen, som orden i økonomien.

Så vil jeg også si at jeg er for at vi styrker privat sektor, og det gjør vi, men det som skjer i offentlig sektor, er også verdiskaping. Det er ikke slik at hvis en sykepleier jobber på et offentlig sykehjem, og så blir det privatisert, så går hun da fra ikke å skape verdier til å skape verdier. Det er offentlig sektor og privat sektor sammen som skaper verdier.

Nikolai Astrup (H) [10:50:00]: Det er hyggelig at finansministeren har tenkt å ha samvær med oss i politikken fremover også. Det setter vi pris på.

Det er riktig, som finansministeren sier, at det blir vekst i norsk økonomi også neste år – bitte lite grann høyere enn i år – men regjeringen skriver selv i budsjettet at det i hovedsak skyldes den høye oljepengebruken som har vært i de to foregående årene. Det er jo ikke et uttrykk for økonomiens langsiktige bærekraft at det også blir vekst neste år.

Vi vet at regjeringens politikk de siste fire årene har ført til en betydelig lekkasje av både talent og kapital, og det er ingenting i dette budsjettet som bidrar til å gjøre Norge til et av de beste landene i Europa å starte og drive bedrift i – eller som regjeringens mål er: det beste landet i verden å starte og drive bedrift i. Tvert om er det en videreføring av en politikk som har bidratt til at mange velger å forlate landet og bygge sine nye virksomheter i Sverige og andre steder.

Trygghet for folk handler også om egen økonomi. Velferd handler om mer enn hva staten gir, det handler også om hva man kan få til med egne penger. Arbeiderpartiets største satsing på folks private økonomi er et skattelotteri for 100 000 unge mennesker. For Høyre handler ikke folks hverdagsøkonomi om noen heldige utvalgte, men om trygghet for alle. Alle bør sitte igjen med mer av egne penger fordi skattelette også er velferd.

Norge lever av at folk går på jobb, og det er bra. Man får inntekter til å betale regningene sine, men Norge får også den arbeidskraften vi trenger for å få hjulene til å gå rundt. Nå er det 700 000 av oss som står utenfor arbeidslivet – samtidig som næringslivet skriker etter arbeidskraft, samtidig som helse- og omsorgssektoren trenger flere mennesker. Det er dessverre lite i dette budsjettet

som prioriterer landets langsiktige utfordringer også på dette området.

Marthe Hammer (SV) [10:52:12]: Finansministeren beskriv ei rekkje positive utviklingstrekk ved norsk økonomi og vektlegg trygg styring, men mange kjenner på utryggleik no. Finansministeren unnlèt å snakke om realiteten mange familiar står i, der ein av fem ikkje klarar å betale ei uføresett utgift, der folk lèt vere å gå til tannlegen, der barnefamiljar manglar eit stabilt tak over hovudet, og der foreldre kuttar i klede og utstyr til ungane sine.

SV vil meir med samfunnet, og det ville fleirtalet i denne salen også. Difor er eg mildt sagt skuffa når ei Arbeidarparti-regjering leverer eit budsjett med fleire målretta sosiale kutt mot barnefamiliane – som kutt i eingongsstønadens viss ein får barn. Det er i år 20 år sidan eg fekk min fyrste son, med eingongsstønad, eg var student. Det føreslår regjeringa eit stort kutt i – ein kuttar ein tredjedel. Regjeringa føreslår å kutte overgangsstønaden til einslege. SVs gjennomslag om å halde barne-trygda unna sosialhjelpssatsane i kommunane føreslår også regjeringa å kutte. Dette er eit budsjett som målretta kuttar og målretta går etter barn som lever i fattige familiar. Eg er redd for at resultatet er at fleire barn veks opp i fattige familiar.

Regjeringa og finansministeren vektla også trygg og ansvarleg styring, men dette er trygg styring utfor stupet. Dette er eit budsjett som ikkje legg opp til å nå våre klimamål. Mange kjente på utryggleik då ekstremværet Amy treffe Sør-Noreg for berre nokre veker sidan. Denne veka kom også nyheita om at korallreva er dødsdømde.

Eit budsjett som faktisk ikkje legg opp til at Noreg, som eit av verdas rikaste land, tek sitt ansvar og når sine klimamål, er ikkje ansvarleg – det er uansvarleg. I staden for å kutte heime legg regjeringa også opp til å betale seg ut av det med å kjøpe endå fleire klimakvotar utanfor EU. Det er ikkje berre uansvarleg, det er også det motsette av å sikre omstilling og trygge arbeidsplassar i Noreg, gjennom at vi brukar våre pengar på å omstille andre land framfor vår eigen heimemarknad.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:55:09]: For det første er jeg enig i at klimaproblemet er ekstremt alvorlig, og at det er viktig at Norge gjør sitt for å bidra til å få ned utslippene. Vi gjør viktige ting i dette budsjettet for å få ned klimagassutslippene, men det er viktig at vi også gjør en omprioritering og gjør noen valg.

Vi øker prisen på klimagassutslipp, og vi annonserer at vi skal forlenge den opptrappingen fram til 2035, slik at bedrifter og husholdninger får enda mer langsiktighet og forutsigbarhet for hva det kommer til å koste å forurense. I tillegg har vi mye penger i tilskudd, støtte og subsidier til utvikling og innføring av grønn teknologi.

Men det skjer en forskyvning fra de tilskuddene til å prise klimagassutslipp. Det henger sammen med at vi tror på det grunnleggende prinsippet om at det er forurenser som skal betale, ikke fellesskapet. Klimaproblemene er så store at de store utgiftene kan vi ikke dekke over fellesskapets budsjetter, for der må vi ha penger til eldreomsorg, barnehage, skole og alt det andre. Derfor er klimapricing så viktig. Det har SV ment, det har Arbeiderpartiet ment, det har et stort flertall i Stortinget ment. Vi trapper opp klimapricingen, og vi gjør også noe annet, nemlig at da vi forhandlet avtalen med bedriftene om denne CO₂-kompensasjonsordningen, ble vi enige med dem om at de skulle bruke det de får – jeg tror det var 7 mrd. kr, det er i hvert fall flere milliarder kroner – målrettet for å få ned sine utslipp, og det kompenserer på mange måter for det kuttet som skjer i Enova. Vi trapper opp innsatsen og gjør mye for å få ned utslippene.

Bare kort om barnefattigdom: Jeg mener at SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet i flertall i Stortinget de siste fire årene, altså i forrige periode, skal være stolt av at vi har gjort veldig mye for å bekjempe barnefattigdom. Det er et stort samfunnsproblem. Gjennom billigere barnehager, økt barnetrygd og mange andre tiltak, ikke minst at flere har kommet i jobb, er barnefattigdommen gått ned. Jeg mener at det å fjerne overgangsstønaden faktisk er et bidrag til å få flere enslige forsørgere i jobb, og det er det viktigste for å få ned barnefattigdommen.

Marthe Hammer (SV) [10:57:13]: Dette budsjettet gjør at vi ikkje eingong er halvveges i å nå klimamåla våre innan 2030. Vi har ei eksistensiell klimakrise og naturkrise i Noreg. Då er vi nøydd til å gjere alt vi kan, og det kviler eit spesielt ansvar på Noreg som oljenasjon for å ta grep og kutte internasjonalt.

SV har fått til mange gode tiltak i forhandlingane med regjeringa tidlegare, men eg registrerer at det eine etter det andre av våre gjennomslag er kutta, og at vi er nøydd til å gå i omkamp. Det er sjølv sagt SV budd på, men eg må seie at eg ikkje synest noko om at vi heile tida skal ta omkamp på heilt eksistensielle, viktige saker for framtida vår.

Til sist vil eg berre ha sagt at vi har lagt bak oss to år med folkemord i Palestina. Det er no ei våpenkvile som vi alle saman kjenner lette for, men det er ingen fred. Det er avgjerande viktig at Noreg er med og held presset oppe, at vi sikrar at våre investeringar ikkje er med og bidreg til folkerettsbrot og okkupasjon. Noreg er nøydd til å ta ei leirolle for å sikre at Palestina kjem på rett spor, og at vi kan få denne våpenkvila til å vare, slik at det kan bli utsikter til betring for alle dei som i to år har levd i eit helvete.

Bjørn Arild Gram (Sp) [10:59:24]: I regjeringssamarbeidet med Arbeiderpartiet opplevde vi i Senterparti-

et at noe av kjernen i vårt felles prosjekt var å utjevne sosiale og geografiske forskjeller, inkludere alle i fellesskapet, hindre marginalisering og bidra til at alle blir sett og har likeverdige muligheter. Det vil neppe overraske noen at Senterpartiet var en særlig pådriver for å få fram nye grep for å utvikle hele Norge – og vi ble enige. Vi ga støtte til noen saksområder som var særlig viktig for Arbeiderpartiet, og sammen gikk vi til Stortinget for å få flertall for den helhetlige politikken vi hadde blitt enige om.

I dag har Arbeiderpartiet lagt fram sitt første statsbudsjett som eneste regjeringsparti. Forslaget preges av en systematisk svekkelse av den politikken som skal skape velferd og verdiskaping i hele Norge:

- et altfor svakt kommuneopplegg som vil svekke, avvike og sentralisere viktige tjenester som folk trenger i hverdagen sin
- nedlegging av passkontor
- kraftige kutt i bredbåndsutbyggingen og ulike distriktpolitiske virkemidler
- en avgiftspolitik som gir folk som er avhengig av bil, dyrere drivstoff og transport

Noe som er mer enn oppsiktsvekkende, er skrinleggingen av ordningen med gratis ferjer, som skulle redusere kostnader for folk og næringsliv, få bort det som i praksis er en permanent bomstasjon, redusere avstandsulempen og slik underbygge innsatsen for bosetting og verdiskaping i hele landet. Dette reagerer vi kraftig på.

Et annet sentralt og kraftfullt grep vi tok i regjering, var å innføre nedskrivning av studielån for innbyggere i kommunene med de største distriktsutfordringene. Statsministeren var selv med på å lansere tiltaket i Stranda kommune i fjor høst. Vi tok dette viktige initiativet fordi utfordringene i distriktpolitikken har endret seg. Nå er folk og kompetanse mange steder en større knapphetsfaktor enn arbeidsplasser. Blant annet Norman-utvalget pekte på betydningen av å forsterke denne typen personrettede virkemidler. Men i budsjettforslaget kommer Arbeiderpartiet med en kraftig reduksjon av den satsingen vi var enige om.

Dette kan ikke Senterpartiet akseptere. Vi må vurdere om vi i det hele tatt kan forhandle på dette grunnlaget. Den kommunen som statsministeren selv lanserte dette tiltaket i, Stranda, vil med dette likevel ikke bli omfattet av ordningen. Folk rundt omkring i landet har planlagt ut fra at de ville bli omfattet av den. Det finnes mange fortellinger om at folk har flyttet og planlegger å flytte til de kommunene som var lovd å få en slik nedskrivningsordning. Statsbudsjettet kan ikke oppfattes som noe annet enn et stort løftebrudd for alle dem som har trodd på budskapet fra regjeringen.

Statsråd Jens Stoltenberg [11:02:10]: Arbeiderpartiet er et parti for by og land. Vi tror på at byer og land-distrikter støtter opp om hverandre og hjelper hverandre på mange forskjellige måter. Dette er et budsjett som underbygger den ideen om at vi skal styrke både by og land, og at det er en gjensidig avhengighet.

Det er mange tiltak i dette budsjettet som styrker distriktene. Det innføres en gjeldssletteordning for de minst sentrale kommunene. Det koster 437 mill. kr og er noe som ikke har vært der før, og som innebærer en nedskrivning av studielån for dem som flytter til de kommunene. Det er riktig at kommunene i det som kalles sentralitetsklasse 5 – altså ikke sentralitetsklasse 6 – ikke er med i ordningen. Hvis de hadde vært med, ville det innebåret 101 kommuner i tillegg til de 88 kommunene som er med i ordningen fra regjeringens side, og det ville svekket den målrettede distriktsinnsatsen som vår utforming av dette gjeldssletteiltaket utgjør, fordi den konsentrerer seg om de minst sentrale kommunene.

Dette er et budsjett der vi finansierer på en måte som gjør at man for første gang når inntektsmålet i landbruket, noe som er en stor seier for Distrikts-Norge. Dette er også et budsjett der vi øker finmarksfradraget i Finnmark og Nord-Troms med 50 pst. Vi har også andre målrettede tiltak for distriktene.

Det er riktig at vi må gjøre noen prioriteringer, og vi har ikke prioritert å videreføre gratis ferje – dels fordi det har kommet mange tilbakemeldinger fra fylker og ferjesamband om at det har vært kø, og at det ikke har vært mulig å få med dem som skulle komme med på ferjen, og at det er andre tiltak som er viktigere. Vi finansierer jo fortsatt en halvering av ferjetakstene, men det er altså ikke lenger en politikk for gratis ferjer.

Bjørn Arild Gram (Sp) [11:04:14]: Vi er forskjellige partier, og det er naturlig å ha dragkamper om ulike spørsmål i politikken, men her har regjeringen nokså systematisk gått til angrep på sentrale saker for Senterpartiet, som var grunnlaget for at vi kunne stå sammen i ulike og helhetlige budsjettopplegg. Det er egentlig vanskelig å se for seg en dårligere invitasjon til nye budsjettsamarbeid enn det forslaget som nå er lagt fram.

Det gjelder for øvrig også regjeringens kommuneopplegg. Man har lagt seg på det nederste intervallet i kommuneproposisjonen fra i vår. Det kommuneopplegget som finansministeren presenterer i dag, er for dårlig. Det var dårlig da Arbeiderparti-regjeringen kom med kommuneproposisjonen i vår, og det er dårlig nå.

«Tomme kasser i kommunene: Skjæran ber dem knipe igjen», sto det nylig i en avis. For mange kommuner og fylker handler det nå om noe langt mer krevende enn bare å knipe igjen litt. Dette gjelder grunntryggheten, dette gjelder velferden til svært mange i landet vårt,

tjenestene som er aller nærmest oss: skole, barnehage, helsestasjoner og omsorgstilbudet.

Senterpartiet mener at hvis vi skal lykkes med det norske fellesskapsprosjektet, må kommunene lykkes. Da bør staten bidra enda mer til at nettopp det skjer.

Mímir Kristjánsson (R) [11:05:58]: De siste årene har prisene i Norge økt voldsomt, og mens bankene og dagligvarekjedene sitter igjen med mer, har uføre, minstepensjonister og folk med helt vanlige jobber slitt med å få endene til å møtes. Kampen mot Forskjells-Norge er Rødts viktigste sak, og det skal merkes denne budsjettøsten.

Høyresiden tapte dette valget etter å ha gått til valg på mer til dem som har mest fra før. Stortingsflertallet utgjøres nå av fem partier som vil ha små forskjeller i Norge, både økonomisk og geografisk. Nå må vi også bruke det flertallet til noe og vise at vi setter folk flest foran bankdirektører og dagligvaremilliardærer.

Det kan være at jeg er uforbederlig, men jeg er i alle fall optimist. Det tar jeg med meg inn i høstens forhandlinger. Jeg tar også med meg erfaringer fra Stavanger, der vi gjorde slutt på 24 års høyrestyre, der vi holdt sammen i et virkelig tuttifruitti-samarbeid, som ikke bare strakk seg fra MDG til Senterpartiet, men også hadde med et svært bompengeparti. Vi leverte resultater til beste for folk, med billigere hverdag og et bedre samfunn. Hvis statsråden ikke tror meg, kan han spørre sin kollega Kari Nessa Nordtun.

Det er flere positive ting å si om dette budsjettforslaget. Jeg kan nevne fagforeningsfradraget som øker, barnehageprisene som holdes nede, og at det tettes skattehull. Det er likevel greit å minne om at dette nettopp er et forslag til budsjett fra regjeringen. I Rødt er vi klar over at vi ikke er i posisjon til å diktere hele Norges statsbudsjett fra start til slutt, men vi er like klar over at vi sitter på mandater som trengs for å lage flertall, og det skal merkes.

Vi er tydelige i våre prioriteringer. Landet trenger at vi gjør noe for dem som virkelig merker Forskjells-Norge: uføre, minstepensjonister, arbeidsfolk. Vi må styrke velferden, kommuneøkonomien, bemanningen og tannhelsen. De konkrete forslagene kommer vi selvfølgelig tilbake til.

Jeg vil slutte med å referere en politisk tenker som har betydd mye for meg, nemlig den danske artisten Kim Larsen: Han har sagt: Jeg kan ikke forstå hva en regjering skal være godt for hvis det ikke er for å hjelpe de svake. De sterke skal «sgu» nok alltid klare seg.

Er ikke finansministeren enig i at akkurat det vil være et godt motto for den videre budsjettbehandlingen?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:08:32]: Svaret er ja. Jeg mener at det er et helt grunnleggende mål for Arbeid-

derpartiet, for sosialdemokratiet og for denne regjeringen å hjelpe de svake. Det er det dette partiet eksisterer for – for dem som har minst. Vi ser fram til å samarbeide med Rødt for å komme fram til kompromisser og gode løsninger som gjør at det budsjettet som ikke da lenger er et budsjettforslag, men et endelig vedtatt budsjett, ivaretar det overordnede hensynet. Jeg har god tro på det. Jeg har hørt om hvordan det gikk i Stavanger, fra Kari Nessa Nordtun, og er trygg på at når de greide det i Stavanger, skal vi også greie det i Norge, spesielt fordi det er partier som har mer til felles som sitter her i Stortinget, enn det man i utgangspunktet så i bystyret i Stavanger.

Jeg ser fram til de forhandlingene, og jeg ser fram til det samarbeidet. Vi er vel alle innforstått med at det ikke er enkelt, men hvis det er vilje og man har noen felles mål om fellesskap og rettferdighet – både sosial rettferdighet og mellom ulike deler av landet, mellom by og land – er det mulig å komme i land med dette.

Jeg er også enig i det som representanten sa i innledningen i kommentaren sin, nemlig at trygdene, folk med lite, ble rammet av den høye prisstigningen. Vi var oppe i 7 pst. prisstigning, og vi hadde en lønnsvekst som var lavere enn det. Når prisene vokser mer enn lønningene, går kjøpekraften ned, og det gjorde den et par år. Det som er bra nå, er at vi har fått prisveksten ned og lønnsveksten opp, så selv om prisene fortsatt vokser, er den gode nyheten at lønningene vokser klart mer enn prisene. Det gjør også trygdene og pensjonene. Det betyr ikke at alle har det bra, det betyr ikke at alle er velstående – det betyr at det går i riktig retning og folk får noe mer å rutte med fordi vi holder orden på det grunnleggende i økonomien. Det viktigste i dette budsjettet er nettopp å passe på det.

Mímir Kristjánsson (R) [11:10:32]: Jeg vil takke statsråden for svaret og bekreftelsen på at vi deler oppfatningen om at politikken først og fremst skal være til for å ta utgangspunkt i dem som trenger hjelp, og ikke dem som har mer enn nok fra før til at de greier seg.

I den sammenhengen er det jo noen bekymringsfulle trekk i det budsjettforslaget som er lagt fram, kanskje særlig de målrettede, usosiale og smålige kuttene mot en del aleneforsørgere og barneforeldre uten inntekt. Det dreier seg om kutt i overgangsstønad, kutt i engangsstønad og kutt i en del mindre stønader, men også om at man ikke prisjusterer barnetrygden, selv om prisene for det som skal kjøpes inn til barn, stiger på lik linje med alle andre priser her i samfunnet.

I tillegg, for å nevne en siste ting, kan man legge til at man reverserer lovvedtaket om at barnetrygd skal holdes utenfor ved beregningen av sosialhjelp. Det er enda en ting vi faktisk i sin tid endret på i Stavanger, før det ble

endret på her i Stortinget. Profilen på dette hvis man legger alt dette sammen, er at de foreldrene som har aller dårligst råd når de får barn, de som sliter med å ha en ordentlig arbeidsinntekt, de som virkelig ikke får endene til å møtes, er de som blir taperne i dette statsbudsjettet. Nå er vi i Rødt klare for å brette opp ermene og gjøre en jobb, og vi skjønner at regjeringen også trenger hjelp fra oss til å gjøre den jobben. Da gjelder det bl.a. å gjøre noe for aleneforsørgere og foreldre med dårlig råd, men selvfølgelig også for andre grupper som har altfor lite, i et land som tross alt er mer enn rikt nok til at ingen skal trenge å være veldig fattig.

Ingrid Liland (MDG) [11:12:41]: I dette valget fikk Miljøpartiet De Grønne et historisk mandat til å ta Norge i en grønnere og mer solidarisk retning. Jeg står her på vegne av alle jeg har pratet med de siste årene, alle dem som har stemt på oss, og folk forteller meg fortsatt at det viktigste MDG gjør i det rød-grønne samarbeidet nå, er å huske på miljø, klima og natur, når alle de andre glemmer det. Folk jeg prater med, vet at klima- og naturkrisen ikke bare er en av de største sikkerhetstruslene i verden, men også en av de største truslene mot vår velferd og framtidige verdiskaping.

I sin finanståle sier finansministeren at budsjettet skal trygge økonomien, fellesskapet og landet. Det er MDG selvfølgelig helt enig i, men i 2025 er trygghet, velferd og verdiskaping helt avhengig av at vi i Norge, med de musklene vi har, og i samarbeid med resten av verden, løser vår tids største utfordringer, som klima- og naturkrisen.

Det aller viktigste Norge kan gjøre for å bygge velferdssamfunnet videre, for å bygge tryggheten videre, er å lage en plan for olje- og gassnæringen, som skal fases ut, som går inn i sin slutfase, og heller satse på kapital, kraft og kompetanse på nye, grønne arbeidsplasser. Det er bra for norske arbeidsfolk, det er bra for norsk velferd, og det er bra for en trygg og stabil verden. Det er det som er trygghet for framtiden.

En av de andre store oppgavene i statsbudsjettet i 2026 må være å sørge for at det ikke bare er hårreisende lovlig, billig og til og med lønnsomt å ødelegge natur, men tvert imot at natur anerkjennes som det ressursgrunnlaget velferden og verdiskapingen vår er helt avhengig av, ikke bare for å ha stabile, trygge økosystemer, men også for å skape verdier på sikt.

I tillegg til at folkene jeg snakker med, er opptatt av de store miljøproblemene, kjenner de i hverdagen sin at miljøproblemene ikke tas på alvor. De kjenner at kollektivtrafikken er for dårlig og for dyr over hele landet, at den må rustes opp, og at vi må ha et nasjonalt månedskort for alle, som gjør det mulig, uansett lommebok, å

bruke kollektivtrafikken vår. Det er bra for klimaet, og det er bra for folk.

I forslaget til statsbudsjett virker det imidlertid ikke helt som regjeringen har tatt inn over seg den tiden vi lever i. Istedenfor å sette fortgang i omstillingen ut av oljealderen og satse på kollektivtrafikk som letter hverdagen til folk, varsler man i statsbudsjettet at det skal kuttes i grønn industri. Utslippsframskrivingene viser at de klimatiltakene som var innført i fjor, ikke monner, og at vi ligger langt unna vårt eget mål, og Norge fortsetter å være en bremsekloss. Heldigvis er regjeringen avhengig av et historisk stort MDG, og jeg er veldig klar for å samarbeide for å ta Norge inn i framtiden.

Statsråd Jens Stoltenberg [11:15:43]: Arbeiderpartiet er også klare til å sette seg ned med Miljøpartiet De Grønne og finne felles løsninger her i Stortinget om et budsjett som skal ta opp nettopp de temaene som representanten tok opp i sitt innlegg, som handler om klima, som handler om natur og miljø, og som handler om kollektivtransport.

Dette er et budsjett der vi gjør viktige ting på klima. Det er viktig at vi fortsetter opptrappingen av CO₂-avgiften. Det er viktig at vi nå for første gang annonserer at vi skal fortsette med det også etter 2030, for det gir nettopp den langsiktigheten og forutsigbarheten som gjør at bedrifter og husholdninger kan ta de beslutningene som gjør at utslippene fortsetter å gå ned. Den regjeringen som nå sitter, Støre-regjeringen, er jo den regjeringen som virkelig har begynt å få utslippene ned så det monner. Det har aldri vært sterkere reduksjoner over fire år enn det denne regjeringen har fått til, og nå vil vi videreføre og forsterke det.

Det er også riktig at det er kutt i enkelte ordninger på Enova, men som jeg prøvde å forklare, er det dels ting som kompenseres ved at vi sier at forurenser skal betale mer, ikke fellesskapet, og dels kompenseres det gjennom at vi bruker CO₂-kompensasjonsordningen, som er en betydelig overføring til bedriftene, og målretter den mot å få ned utslipp i industrien. Så vi prioriterer, vi legger om, og vi får gjort virkemiddelbruken mer effektiv.

Man kan si at det å være opptatt av effektivitet kanskje ikke alltid er det som appellerer mest, men alle som er opptatt av klima, bør være opptatt av klimaeffektiv klimapolitikk, for det kommer til å være så dyrt og så krevende å få til den omstillingen at hvis vi ikke gjør det på den billigste og mest effektive måten, får vi ikke nok kutt i utslippene. Det er altså en full sammenheng mellom å være opptatt av kostnadseffektivitet og å være bekymret for klima. Jo mer kostnadseffektive vi er, jo mer reduksjon i klimagassutslippene får vi til.

Da har jeg seks sekunder igjen, og jeg vil bare si at vi også er opptatt av natur. Oslofjorden står på vår dagsorden, der er regjeringen i gang, og vi samarbeider gjerne med Miljøpartiet De Grønne.

Ingrid Liland (MDG) [11:17:47]: For å ta tak i dette med ressurseffektivitet: Det er jo det regjeringsoppnevnte utvalget, Klimautvalget 2050 – altså ikke MDG – som sa at det aller mest effektive vi kan gjøre både for klima og natur og for faktisk å komme til et nullutslippssamfunn i 2050, er å spare på ressursene våre. Der er vi altså helt enige. Det andre som er veldig ressurseffektivt, er å sørge for at de grepene vi tar i dag, faktisk sikter mot nullutslipp i 2050, og ikke bare er kortsiktige tiltak her og nå som gjør det vanskeligere å komme til nullutslipp på sikt. Det er derfor det er så viktig når vi snakker med oljenæringen – som kommer til å fortsette å ønske seg kraft fra land og nye letelisenser, og som kommer til å ønske de signalene som regjeringen foreløpig har gitt, som er at vi skal drive med olje og gass på lang sikt – at vi forteller dem at også de skal forholde seg til at verden skal være et nullutslippssamfunn i 2050, og at det må ha konsekvenser for de grepene som tas, og de investeringene som gjøres i Norge allerede i dag.

Jeg håper at finansministeren og regjeringen er enig i at noe av det viktigste MDG og Arbeiderpartiet kan samarbeide om, er å gi alle dem som jobber i oljesektoren og norsk velferd, den forutsigbarheten som trengs i en omstilling der Norge skal fortsette å være energipartner med et Europa som skal kutte massivt i bruken av fossil energi.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [11:19:30]: Dette budsjettet er en katastrofe for mange norske familier. Regjeringen kutter dramatisk i foreldrepengene til unge og de som har vært lite i arbeid, foreldrefradraget reduseres med 40 pst., og for det tredje raserer de støtten til enslige foreldre. Dette er ekstremt usosiale kutt. På toppen av det hele kommer det reelle kuttet også i barnetrygden og kontantstøtten. En av de aller største utfordringene Norge står overfor, er at det ikke fødes nok barn. I en tid der familiens økonomi og valgfrihet er under sterkt press, kutter altså regjeringen enda mer.

Den norske stat blir stadig rikere. Vi tenker at man må gi mer av den rikdommen tilbake til innbyggerne og næringslivet. Det er ikke det som skjer med den næringsfiendtlige formuesskatten på arbeidende kapital. Den må betales uavhengig av overskudd, og den kveler nyskaping, innovasjon og investeringer i små og store bedrifter rundt i landet.

Partiene som regjeringen skal lande budsjettet med, har vidt forskjellige prioriteringer, og flere har allerede avlyst Arbeiderpartiets løfte om ikke å øke skattene for bedrifter og privatpersoner. Statsbudsjettet er allerede

høyere enn noen gang, og derfor ser vi med bekymring på hvordan dette vil se ut i behandlingen i desember. Vi må forvalte verdiene på en bærekraftig måte, og vi må investere i framtiden for å bygge grunnlaget for velferdssamfunnet vårt framover.

Det skal være trygt å bli gammel i Norge. Derfor er det urovekkende at regjeringen ikke satser nok på nødvendige sykehjemsplasser og på eldreombud, eller at det er nok økning i pensjonen for enslige minstepensjonister. Det er ikke staten som driver eldreomsorgen, det er kommunene. Når kommunene sliter økonomisk, er det de eldre og deres familier som bærer kostnaden for det.

I møte med eldrebølgen, i møte med synkende fødselstall og ikke minst i møte med økende økonomisk usikkerhet trenger vi et budsjett som gjør det mulig både å bli gammel på en verdig måte, å starte bedrifter i Norge og, ikke minst, å få flere barn. Slik vi opplever det, legger ikke dette budsjettet opp til det.

Statsråd Jens Stoltenberg [11:21:56]: Dette er et budsjett som satser på barnefamilier, og det er en regjering som har satset på barnefamiliene over flere år. Et eksempel på det er hvis man sammenligner barnehagepris med barnetrygd. I 2021 kostet en barnehageplass omtrent det dobbelte av barnetrygden. I dag er barnetrygden nesten dobbelt så stor som det en barnehageplass koster. Mens man før kunne betale for en halv barnehageplass med barnetrygden, kan man nå betale for nesten to barnehageplasser med barnetrygden til ett barn. Altså har det vært en enorm styrking av barnefamiliens økonomi – dels ved at barnetrygden er økt, og ikke minst ved at barnehageplassene har blitt vesentlig billigere. Vi viderefører en barnehagepris nominelt på 1 200 kr, og det betyr et reelt kutt i barnehageprisen i år sammenlignet med i fjor.

Jeg tror vi må erkjenne at det på noen områder er uenighet om hva som er riktig å gjøre overfor barnefamilier. Vi hadde i mange år en diskusjon med Kristelig Folkeparti om kontantstøtten – på 1990-tallet, da jeg var her sist som finansminister, var det en hoveddiskusjon. Det var vi i Arbeiderpartiet kraftig imot, og Kristelig Folkeparti var kraftig for, støttet av Høyre og Fremskrittspartiet, og innførte denne ordningen. Det var vi fordi vi mente det bidro til å holde ikke minst kvinner, og kanskje spesielt innvandrerkvinner, ute av arbeidslivet.

Overgangsstøtten har noen av de samme egenskapene. Jeg er den første til å skjønne at det å være enslig forsørger gjennom mange, mange år har vært en av de vanskeligste sosiale posisjonene å være i. Jeg har lest Oskar Braaten om Hønse-Lovisas hus, og man kan gå på Sagene og se og lese om det. Likevel: Det var en annen verden, der det ikke fantes barnehager, der det ikke fantes barnetrygd, der det ikke var foreldrepermisjon, og

der det ikke var SFO. Det er ikke lenger slik at enslige forsørgere ikke kan forsørge seg selv. De fleste enslige forsørgere forsørger seg selv. Da bør vi ikke ha en ordning som gjør det ekstremt ulønnsomt for enslige forsørgere å ta seg jobb, og der de taper på å velge arbeid.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [11:24:02]: Takk for svaret fra finansministeren. Jeg husker godt barnehageutbyggingen i 2005. Da møtte jeg på finansministerens kontor, og vi hadde en prat om det den gangen. Det er tydelig at Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet representerer veldig ulik politikk. I dag ble det enda klarere med alle de familiepolitiske kuttene som vi har sett i dette forslaget. Arbeiderpartiet står for arbeidslinjen, og Kristelig Folkeparti står for familielinjen med valgfrihet for familiene.

Det fødes ikke nok barn i dette landet. Hvem skal betale skattene i framtiden, hvem skal være lærere, og hvem skal være sykepleiere? Og hvor ble det av valgfriheten for familiene? Arbeiderpartiet ønsker en fra-vugge-til-grav-tenkning, og Kristelig Folkeparti ønsker at familiene selv skal få lov til å bestemme. Det er på tide at dette stortinget tar inn over seg at vi trenger flere barn, og at vi innser at en av de store bombene og farene for Norge nettopp er at vi ikke har nok barn i dette landet. Først og fremst er dette budsjettforslaget både usosialt og ille for mange norske familier.

Abid Raja (V) [11:25:18]: I gangavstand herfra vokser noen av de fattigste barna i vårt land opp, lavest på rangstigen og bortglemt. Det er barn som er helt avhengig av at vi har et fellesskap som gir dem trygghet i hverdagen, både trygghet og håp for framtiden. Det handler ikke bare om barnas trygghet, men også om å trygge samfunnet og hindre at disse faller utenfor og rekrutteres til kriminalitet. Dette var det første jeg så etter i budsjettet – hva gjør vi for dem? Det er lite, veldig lite.

Regjeringen svikter Oslo og de mest ressursvake barna nok en gang. Det er sjokkerende i den tiden vi lever i. Samtidig er det ny rekord i oljepengebruk. Hva får vi igjen for denne pengebruken? Det vi kan konkludere med, er at vi heller ikke får noen store satsinger på kollektivtransport eller kollektivtilbud. Vi får det motsatte: store kutt i milliardklassen. Vi får ingen stor satsing på velferd, skole eller forebygging i kommunen. Vi får ingen økt internasjonal solidaritet. Det er kutt i bistand og kun 100 kvoteflyktninger.

I verdens rikeste land snakker Arbeiderpartiet om internasjonal solidaritet, men det er ord uten handling. Budsjettet er langt fra alle honnørord som ble brukt i trontaledebatten, om et flertall som skulle prioritere fellesskap og trygghet, og at det skulle være det grønneste flertallet noensinne. Regjeringen har gått til valg på trygghet til alle, men i dette forslaget prioriterer de

trygghet for lav strømpris på hytta for de mest velstående foran barn som vokser opp i fattigdom. Det er prioritering, det. Istedenfor å bygge ut kollektivtilbudet gjør regjeringen de mest miljøvennlige bilene dyrere og legger opp til en økonomi i fylkeskommunen som vil bety et dårligere tilbud og økte priser i kollektivtransporten. Det er prioritering, det.

Dette budsjettforslaget gjør at vi ligger lenger unna å nå klimamålene enn det vi gjorde for et år siden. Det bør være et paradoks for SV og MDG, som har sagt at dette er det grønneste flertallet noensinne. Det er prioritering, det.

Regjeringen svikter i å gi oss den tryggheten for framtiden som de har lovet. Det er strengt tatt ingen som virkelig trenger det, som får den tryggheten regjeringen har lovet med dette budsjettet. Kommunene får ikke hjelp til å styrke velferden de skal gi til folk innen helse og omsorg og til barn. Engangsstønaden for nybakte foreldre kuttet dramatisk – et kirurgisk angrep for å ramme de svakeste. Er det det som er trygghet for alle?

Jeg er skuffet. At vi ikke får den satsingen på barn og unge som alle kan se vi trenger, er et svik – et regelrett svik mot alle barn som vokser opp med oppdragervold og utenforskap. Dette budsjettet gjør ikke byene våre tryggere i en tid med økende ungdomskriminalitet. Det gir heller ikke de mest utsatte barna våre noe av framtidshåpet vi håpet på. Ja, vi svikter de barna som bor i gangavstand fra oss. De er nærmere oss fysisk, men likevel milevis unna vår virkelighet. Vi er så nærmere at vi kunne valgt å se dem, og det er skuffende at finansministeren har valgt å se bort og velge bort trygghet for dem som trenger det aller mest. Det er skuffende.

Statsråd Jens Stoltenberg [11:28:25]: Dette er et budsjett for trygghet, også for trygghet i storbyene, og ikke minst en trygghet som handler om sosial rettferdighet. Kommunene får mer penger, det statlige barnevernet styrkes, og politiet styrkes også med hensyn til å håndtere de veldig alvorlige kriminalitetsutfordringene vi ser, bl.a. i denne byen.

Representanten nevner også klimapolitikken. Som jeg har understreket flere ganger: Det er noen omlegginger, men det er en politikk og et budsjett der vi forsterker virkemiddelbruken for å få ned klimagassutslippene, og vi mener det er viktig at de som er ansvarlige for utslipp, forurenserne, bærer hovedkostnaden med å få ned utslippene. Jeg mener at Venstre burde være glad for at vi i dette budsjettet går lenger enn de noen gang gjorde når det gjelder å analysere en langsiktig opptrapping av klimaavgifter, noe som også gir grunnlag for et skatteskifte i retning av mer grønne skatter. Det skatteløftet regjeringen har gitt, innebærer at når vi øker klimaavgiftene, reduserer vi andre skatter, og i dette budsjettet er det slik

at vi øker noen klimaavgifter, og så får folk de pengene tilbake gjennom brede lettelser på inntektsskatten. Vi mener dette er både en politikk som håndterer sosiale og økonomiske utfordringer i landet vårt og i storbyene, og en politikk som håndterer de store klimautfordringene vi står overfor.

Det viktigste nå er å sørge for den sosiale tryggheten som handler om at folk har jobb. Det sies ofte, men det er veldig sant: Lykkes vi ikke med å holde arbeidsløsheten nede, lykkes vi i hvert fall ikke med å skape den tryggheten folk trenger.

Abid Raja (V) [11:30:15]: Takk for svaret, finansminister. Det er et paradoks at vi med dette budsjettet vil stå lenger unna å nå målet om klimakutt i 2030 enn det vi gjør med inneværende års budsjett, men det skal jeg nå la ligge.

Jeg synes ikke finansministeren svarte noe særlig godt på den utfordringen som Norge nå står overfor – når vi ser den voksende ungdomskriminaliteten med barn og unge som faller utenfor – med sosial utjevning, som Arbeiderpartiet sa de skulle ta tak i. Dette budsjettet tar virkelig ikke tak i de store utfordringene. De aller, aller svakeste barna, de som trenger vår aller, aller sterkeste hjelp, tryggheten for alle, de er bortglemt i dette budsjettet. Dette budsjettet bør virkelig ikke bli stående, for hvem er det vi er her for å hjelpe? Hvem er det vi forsøker å hjelpe her, hvis vi ikke skal hjelpe dem som allerede har minst å rutte med, som har dårligst tilgang på fritidsaktiviteter, som har dårligst tilgang på all mulig hjelp som de skal få – som har utfordringer med psykisk helse og dårlige forhold hjemme? Vi ser at de er lett mat for å bli rekruttert inn i kriminelle miljøer, av bakmennene som rekrutterer dem. Man skulle tro at med den debatten som vi har hatt i samfunnet den siste måneden – med en justisminister som har stått og snakket på inn- og utpust om hvordan man nå skal forhindre rekruttering, hvordan man skal forebygge – ville dette budsjettet virkelig komme til å gi noen svar på dette. Det gjør det ikke.

Jeg ser at Oslo-byrådet også er ute og sier at denne regjeringen svikter Oslo nok en gang. Der bor noen av de aller svakeste barna, der har vi store utfordringer med barnevernet, og dette leverer ikke dette budsjettet på. Dette er et budsjett som heller øker de sosiale forskjellene, og jeg er veldig skuffet over at regjeringen ikke ser den alvorlige situasjonen som landet nå står i. Hvis vi ikke klarer å hjelpe de svakeste barna, vil de ikke bare bli en utfordring for seg selv; de kommer til å bli det også for sine etterkommere, og de kommer til å bli det for samfunnet som helhet.

Presidenten [11:32:18]: Da får statsråden ordet til et siste innlegg.

Statsråd Jens Stoltenberg [11:32:22]: La meg takke for gode kommentarer og viktige spørsmål. En del av demokratiet er at vi har debatt, at vi har diskusjon, både med de partiene som har pekt på Jonas Gahr Støre som statsminister, som vi skal forhandle med og sette oss ned og finne kompromisser med, og med de partiene som ikke er en del av det grunnlaget vi skal forhandle budsjett med, men som har meninger og oppfatninger om dette budsjettet.

Vi lytter, og vi utvikler politikk hele tiden. Det kommer selvfølgelig til å bli endringer og justeringer i dette budsjettet før det blir endelig vedtatt før jul. Som jeg sa i finanstalen: Vi er klar over at vi er en mindretallsregjering. Vi er klar over at det skal forhandles før et budsjett blir endelig vedtatt, men vi har god tro på at vi kan finne gode løsninger sammen med partier som deler noen av våre grunnleggende mål om mer rettferdighet og mer fellesskap.

Så til et par av de temaene som har vært oppe i flere innlegg – først kommuneøkonomi, som også handler om f.eks. Oslo: Kommuneøkonomien styrkes. Den styrkes betydelig. Det er riktig at 2024 var et veldig vanskelig år for norske kommuner. Da falt skatteinntektene. Det kom mye ekstrabevilgninger i år, så det er blitt en betydelig styrking av kommuneøkonomien i år – og det kommer mer penger neste år. Vi øker de frie inntektene med 4,2 mrd. kr. Det er 1,3 mrd. kr utover demografi. Man må også huske at i bunnen der ligger det 1,6 mrd. kr som ble vedtatt nå i revidert nasjonalbudsjett, som de 4,2 mrd. kr kommer oppå. Slik regnet kan man si at det er 5,8 mrd. kr utover det som opprinnelig lå inne i kommuneproposisjonen.

Ideen om at vi ikke satser på kommunene, ideen om at vi ikke satser på f.eks. Oslo, er altså feil. Vi prioriterer kommunene fordi Norge er et land bygd opp av velferdskommuner, og vi trenger å styrke kommunene der, utover demografien, i både by og land, i hele landet vårt. Derfor satser vi på det. Det er en av grunnene til at vi i dette budsjettet ikke kan love eller gjennomføre store skattekutt. Vi gjennomfører skatteomlegginger der vi strammer inn på skatter og tetter skattehull, som innebærer at vi tar fra noen av dem som har aller mest, og så gir vi bredt ut igjen gjennom å redusere inntektsskatten og elavgiften.

Jeg vil også si at denne debatten bærer preg av at vi er et land som er i en helt unik situasjon, ved at vi har et pensjonsfond som er så stort. Det skal vi grunnleggende sett være glad for, men det innebærer også en risiko når vi vet at hver fjerde krone av det vi bruker på statsbudsjettet vårt, kommer fra et fond som er investert ute i de store aksjemarkedene. Det har gitt oss store inntekter, men det skaper også en sårbarhet. Den sårbarheten er ytterligere et argument for å holde igjen og grunnen til

at vi har valgt en utforming av dette budsjettet som gjør at vi ligger noe i underkant av den forventede realavkastningen. Det betyr at det er en veldig forsvarlig, gradvis innføring av handlingsregelen.

Presidenten [11:35:33]: Kommentarrunden er dermed avsluttet.

Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 2026 føres opp til behandling i et senere møte.

– Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [11:35:44]

Referat

Presidenten [11:35:45]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.36.

